

VAN DE BESTUURSTAFEL

Van de voorzitter

Als ik dit schrijf zijn de Hemelvaartexcursies alweer achter de rug en richten we de geologische blik op de zomer. We kunnen de gevonden schatten verder gaan determineren, administreren en opbergen. Zelf ben ik al enige tijd opgehouden met het daadwerkelijk verzamelen van "geologica". Ik was in het geologisch gezien zo rijke Turkije en heb me verbaasd over de gigantische breuken, dekbladen en het grootse landschap. Als je eenmaal geologisch bent gaan kijken naar de wereld, neem je dat je verdere leven mee. De geologie helpt je om het landschap dat je ziet te verklaren en daardoor kun je er nog meer van genieten.

De hoedjes van Cappadocië

Het bijna geheel vernieuwde bestuur is voortvarend aan de slag gegaan. De samenwerking met andere geologische partners begint langzaam te groeien. De opzet van één

gezamenlijke website met GEA is het verst gevorderd, eind dit jaar verschijnt als proef het eerste gezamenlijke nummer van GEA en Grondboor & Hamer. De voorgestelde veranderingen in de Statuten zijn door de Algemene Ledenvergadering (in twee vergaderingen) goedgekeurd en liggen bij de notaris om bekrachtigd te worden. Belangrijkste wijzigingen zijn m.i. het nog duidelijker maken dat de afdelingen zelfstandig opererende eenheden binnen de NGV zijn. Met hun reilen en zeilen willen we ons als landelijk bestuur niet bemoeien. Soms wordt het echter moeilijk om een afdeling in stand te houden; het animo voor bestuursfuncties neemt af. We onderzoeken nu de mogelijkheden om daar op in te spelen door samen te werken met de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging. Daarbinnen is het mogelijk om een geologisch actief groep(je) te vormen zonder dat dat formeel een heel bestuur nodig heeft. De besturen van NGV en KNNV praten momenteel om te kijken hoe zoiets daadwerkelijk ingevuld zou kunnen worden.

De besprekingen met GEA gaan ook door, de gedachten gaan nu uit naar de vorming van een Federatie van Geologische "Clubs". Het zal goed zijn om bij een mogelijk fusieproces zo veel mogelijk geledingen uit de beide organisaties te betrekken. Wilt u meedenken of meedoen om amateur geologisch Nederland voor de toekomst op de kaart te krijgen? Schroom niet en laat het me weten. Het liefst per mail: ngv.voorzitter@gmail.com

Paul van Olm
Voorzitter NGV

OPROEP AAN ALLE LEDEN: BESTUURSLID GEZOCHT

De vereniging is op zoek naar versterking met een nieuw bestuurslid.

Uw taken: contacten met afdelingen versterken en jeugd (geologisch) enthousiasmeren.

Twee uitdagende velden: wie o wie?

Nadere inlichtingen bij Paul van Olm ngv.voorzitter@gmail.com
tel. 06 53978137

Overkiept?

Themadag Riffen 26 september 2015

Tijdens deze themadag komen fossielen van rifbouwers en rifbewoners aan bod, maar ook zijn er lezingen over het rif als geheel.

De dag wordt gehouden in het gebouw van TNO aan de Princetonlaan 6 in De Uithof, Utrecht. Aanmelding is verplicht. U kunt zich registreren via de website (<http://www.geologienederland.nl>). Let op: per persoon een formulier invullen s.v.p. Diegenen die geen internet hebben kunnen zich telefonisch opgeven bij Shirley van Heck, 0572-364914. Als u een boodschap achterlaat dan graag uw naam, woonplaats en (zo mogelijk) uw lidnummer vermelden.

Voorlopig programma:

10.00 uur	Registratie en koffie
10.30 uur	Cathrien van de Ree: Riffen in de tijd
- overzicht van rifbouwers en rifbewoners door de geologische tijd
11.15 uur	Pauze, boekenmarkt en tafeldemonstraties
11.45 uur	Jan Weertz: Het Midden-Devoon in de Eifel
12.30 uur	Lunch, boekenmarkt en tafeldemonstraties
13.30 uur	Furu Mienis: Koudwaterkoraalriffen, oases in de koude en donkere diepzee
14.00 uur	Han Raven: Koraalriffen bij Borneo - het effect van zeespiegelbewegingen
14.30 uur	Pauze, boekenmarkt en tafeldemonstraties
15.00 uur	Tom Reijers: Gas in de Zechstein
15.30 uur	Afsluiting.

Demonstraties:

Cathrien van de Ree: Overzicht van rifbouwers en rifbewoners door de geologische tijd
Jan en Els Weertz: Riffossielen uit de Eifel
Sjoerd Wendelaar: Koudwater riffen
Conny Schouten: Die andere rifbouwers - Porifera en Bryozoa
Werkgroep Geologie Amathysta: Fossielen uit de riffen van het Midden-Devoon van de Eifel, het uitprepareren van fossielen van de Jura en vlekkriffen van Nattheim en Gerstetten in de Schwäbische Alp.

Ook zullen de gebruikelijke boekverkopers weer aanwezig zijn. Als er meer leden zijn die hun vondsten willen tonen, verzoeken wij u contact op te nemen met Shirley van Heck. (sevheck.NGV@gmail.com)

OPROEP: E-MAIL-ADRESSEN

Ontvangt u onze e-mails? Is uw juiste e-mailadres bij ons bekend? Als u de e-mails van 6 en 9 maart (resp. over de cursus gesteentendeterminatie en de landelijke contactdag van 28 mrt) niet hebt ontvangen, stuur dan s.v.p. een mail naar ledenadministratie@geologischevereniging.nl
Bij voorbaat hartelijk dank!
Thomas Kuipers (ledenadministratie NGV)

THEMADAGEN ALGEMENE INFORMATIE

Themadagen zijn gratis voor NGV-leden, niet-leden betalen € 5,- entree. Naast de wetenschappelijke lezingen is er een geologische (tweedehands) boekenmarkt en zijn er exposities rond het thema. Koffie en thee is verkrijgbaar, u moet zelf voor een lunchpakket zorgen.

Aanmelding/Registratie:

Voor het laatste nieuws en aanmelding zie: www.geologienederland.nl/agenda.html. Daar vindt u ook de weg naar het aanmeldingsformulier. Omdat de zaal toegankelijk is voor maximaal 100 deelnemers, is registratie verplicht. Mocht u geen toegang hebben tot internet dan kunt u zich telefonisch aanmelden bij Shirley van Heck: 0572-364914. Bij inspreken van een voice mail graag uw naam, woonplaats en lidnummer vermelden. Niet-leden betalen bij de ingang, maar kunnen ook ter plaatse lid worden en zo hun eerste € 5,- euro alvast verdienen.

Geologische markt

Tijdens iedere themadag is er van 10.00 – 15.15 ook een geologische “markt” met de volgende onderwerpen:

- Stands gerelateerd aan het onderwerp
- Mogelijkheid om vondsten/gesteenten te laten determineren
- Geologische tweedehands boeken
- NGV Bibliotheek voorzien van een leestafel met boeken en tijdschriften; mogelijkheid om te lenen.

Bereikbaarheid TNO/Geologische dienst Utrecht.

Per auto: A28, afslag De Uithof. Borden Budapestlaan/Princetonplein volgen. Bij het gebouw zijn voldoende parkeerplaatsen.
Openbaar vervoer: stadsbus lijn 28 vertrekt zaterdag elke 20 minuten vanaf het CS Utrecht naar de Uithof (reistijd ca. 20 minuten). Uitstappen halte “Botanische tuinen”.
Voor nadere informatie en routekaartje zie: www.geologienederland.nl

LEZINGEN EN CURSUSSEN

NGV-cursusaanbod najaar 2015

In het najaar van 2015 worden drie cursussen georganiseerd. Details en inschrijving op de website <http://www.geologienederland.nl/cursussen.html>. Als u geen toegang heeft tot internet kunt u bellen naar Shirley van Heck (0572364914). Bij onvoldoende belangstelling gaat de cursus niet door.

Introductie in de geologie-3: Stenen kunnen spreken

Wanneer: zaterdag 29/8, 5/9, 19/9, 3/10, 10/10, 17/10 van 11:00 uur tot 16:00 uur

Waar: SIO Zwolle

Wie: dr. Tom Reijers

Kosten: Inschrijfkosten van € 120,- plus € 20,- voor de syllabus bij inschrijving te voldoen op rekening NL46INGB0001182107 tnv Nederlandse Geologische Vereniging o.v.v. cursus geo3. Niet-leden betalen € 60,- extra (maar lidmaatschap is € 35,-).

Aanmelden: Registratie tot 15 juli via de website Geschiedenis van de aarde met nadruk op West-Europa en Nederland.

Hoewel dit het laatste deel is van deze serie, is het voor deelname niet noodzakelijk deel 1 en 2 gevolgd te hebben.

Geologie van Nederland

Wanneer: zaterdag 24 oktober van 11:00 uur tot 16:00 uur

Waar: Alphen a/d Rijn

Wie: Dr. Wim de Gans

Kosten: Inschrijfkosten € 25,- bij inschrijving te voldoen op rekening NL46INGB0001182107 t.n.v. Nederlandse Geologische Vereniging o.v.v. Cursus GeolNed. Niet-leden betalen € 35,-. Inschrijving is definitief. Als de cursus niet doorgaat krijgt u het geld terug.

Aanmelden: Registratie tot 15 september via de website. Ook in Nederland zijn tal van interessante geologische verschijnselen, afzettingen en vormen te bestuderen of te bekijken. In de Cursus Geologie van Nederland zal dit aan de hand van het ANWB Geologieboek Nederland worden aangetoond. Dit boek dient als leidraad tijdens de cursus en wordt aan alle deelnemers uitgereikt. De cursus zal worden gegeven door Dr. W. de Gans, de auteur van dit boek.

Fossielen prepareren voor beginners

Wanneer: zaterdag 7 en 14 november 2015, 13:30 uur - 16:00 uur

Waar: Gelders Geologisch Museum, Velp

Wie: Ans Baars

Kosten: Inschrijfkosten € 30,- te voldoen op rekening NL46INGB0001182107 t.n.v. Nederlandse Geologische Vereniging o.v.v. cursus fosprep. Niet-leden betalen € 50,-

Aanmelden: Registratie tot 1 oktober via de website. Deze cursus is bedoeld voor mensen die zich nog weinig of helemaal niet hebben bezig gehouden met het prepareren van fossielen, en daar iets van willen weten.

Gesteentedeterminatie en mineralogie

In 2016 wordt de cursus gesteentedeterminatie herhaald en wordt er een cursus mineralen determineren georganiseerd. Details komen op de website en in het volgende nummer

NGV-BIBLIOTHEEK

Nieuws van de NGV-bibliotheek:

Sinds half november 2014 staan alle boeken, rapporten en overdrukken van artikelen, e.d., online, dit wordt ook up-to-date gehouden. Er zijn trefwoorden aan het materiaal gekoppeld, daarop kan ook gezocht worden (helaas nog niet op twee woorden tegelijk, dat kan wel op de computer in de bibliotheek). Voor de online NGV-bibliotheek zie www.geologischmuseum.nl/bibliotheek. Op die site staan ook algemene informatie over de bibliotheek en een korte gebruiksaanwijzing van de online applicatie. Ook nuttig om te weten is dat er ook via de post boeken geleend kunnen worden (tegen verzendkosten), verzoeken kunnen gedaan worden via bibliotheekgeomus@gmail.com.

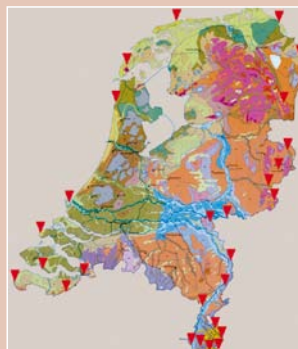
Frank Kouwenhoven, bibliothecaris.

TENTOONSTELLINGEN, BEURZEN EN SYMPOSIA

Langs de rand van ons land

Jubileumtentoonstelling Gelders Geologisch Museum Velp Medio januari tot einde zomervakantie 2015

Gelders Geologisch Museum bestaat 20 jaar en dat wordt gevierd met een laagdrempelige tentoonstelling. We maken een denkbeeldige wandeling langs de grenzen van Nederland. We staan stil bij allerlei bodemvondsten uit het grensgebied en van de kust. Van Limburgse vuursteen tot noordelijke zwerfstenen, van barnsteen tot slakken en zoogdierbotten, van calciet en sideriet tot groenzand. Wie wil, kan ook wandelsuggesties opdoen.

Gelders Geologisch Museum

Parkstraat 32

6881 JG Velp

Tel. 026 3642996

info@geologischmuseum.nl

www.geologischmuseum.nl

Open dinsdag t/m zondag 12.00 - 17.00 uur

Onvergetelijk natura docet

Interactieve rondleidingen voor mensen met dementie en hun mantelzorgers

Iedere eerste dinsdag van de maand, 14.30 - 16.00 uur

Vanaf juni 2015 start Natura Docet Wonderryck Twente, in samenwerking met het Stedelijk Museum Amsterdam en het Van Abbemuseum in Eindhoven, met speciale

rondleidingen voor mensen met dementie en hun mantelzorgers onder de noemer Onvergetelijk Natura Docet. Het programma is mede mogelijk gemaakt dankzij een bijdrage van het Gieskes-Strijbis Fonds en geïnspireerd op het Meet Me at MoMA-programma van het Museum of Modern Art in New York.

Onvergetelijk Natura

Docet is een rondleiding die voor mensen met dementie en hun mantelzorgers gegeven wordt, maar die niet over dementie gaat. Het doel van de rondleiding is om de deelnemers een plezierige tijd te bieden in het museum, waarbij ze even niet denken aan de ziekte. Op een interactieve manier een rondleiding volgen in een museum biedt mensen die te maken hebben met dementie de mogelijkheid om zich te uiten en een dialoog aan te gaan met hun omgeving. Bijzonder aan dit programma is dat het niet alleen leidt tot een verbetering van de kwaliteit van leven van de persoon met dementie, maar dat het ook positieve effecten heeft voor de mantelzorger en de relatie tussen hen beiden. Bovendien biedt het museum hiermee een veilige en inspirerende omgeving om met lotgenoten in contact te komen.

Meer informatie over Onvergetelijk Natura Docet is te vinden op www.wonderryck.nl/onvergetelijk

Open deur dagen mineralogisch museum

Frans de l'Arbreleaan 12 – 2170 Merksem (Antwerpen)
Op 28, 29 en 30 augustus 2015 van 10.00 – 17.00 uur
Gratis entree en een attentie voor elke bezoeker.

Het museum bestaat 40 jaar en wordt grondig vernieuwd. Te bewonderen zijn:

- De vernieuwde opstelling fossielen en edelstenen
- De vernieuwde uitgebreide diamanthoek; in Antwerpen is geen diamantmuseum meer!
- Fluorescerende mineralen; uniek in Europa!
- Tijdelijke tentoonstelling over 40 jaar museum

Verder speciale workshops voor families met jonge kinderen:

- Waarmee bouw ik mijn huis (welke mineralen komen daarbij van pas)
- Zoektochten en knutselen met stenen

Meer informatie: info@acam.be website: www.acam.be
tel. +32(0)3 658 62 28 – GSM: 0496-146503

Aktiviteiten Belgische Vereniging voor Paleontologie

Op zondag 6 september 2015

Plaats: Sint Gillis Waas (België)

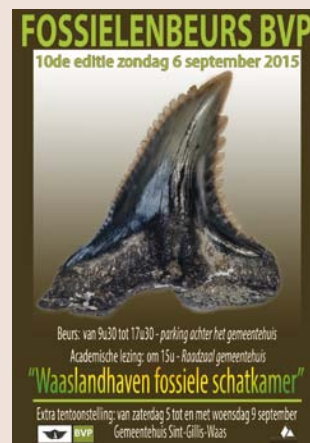
U kunt kiezen uit de volgende activiteiten:

- De 10de editie van de fossielenbeurs in het gemeentepark van Sint Gillis Waas.
- Een gegidste wandeling doorheen "Het Huis Van De Evolutie"
- De thema tentoonstelling in de wandelgangen van het

gemeentehuis:

- "Waaslandhaven," fossiele schatkamer".
- Het bijwonen van een academische lezing in de raadzaal van het gemeentehuis.
- De tentoonstelling ondergrondse schatkamer in het Oud Vrederecht aan het kerkplein in samenwerking met de Archeologische Diens Waasland (zie onderstaande informatie).

Dit alles in combinatie met de jaarlijkse kermis. Mis het niet!
Meer informatie bij Luc Van Gysel <luygysel@scarlet.be>

Ondergrondse schatkamers 5 sep - 11 okt 2015

Tentoonstelling in het Oud-Vrederecht, Sint Gille Waas

De bodem van het Waasland is als een omgekeerd geschiedenisboek waarin unieke verhalen terug te vinden zijn. Helaas is dit rijke archief vol verhalen ook bijzonder kwetsbaar en bedreigd. Archeologen en paleontologen trachten de vele unieke getuigenissen uit het verleden te vrijwaren van vernietiging.

Terwijl archeologen de bovenste lagen van het bodemarchief onderzoeken naar sporen van eeuwenoude gemeenschappen, focussen paleontologen zich op veel diepere bodemlagen met sporen of fossiele resten van organismen die soms miljoenen jaren oud zijn.

Een selectie van unieke vondsten uit recent archeologisch onderzoek in Sint-Gillis-Waas en paleontologisch speurwerk in de Waaslandhaven is vijf weken lang te bewonderen in de tentoonstelling Ondergrondse schatkamers. Bijzondere aandacht gaat in deze expositie naar de unieke verhalen die de tentoongestelde vondsten te vertellen hebben en naar de werkmethode van archeologen en paleontologen om het verleden opnieuw aan het woord te laten.

GEOLOGISCHE REIZEN

Programma Georeizen 2015

Dagexcursie Utrechtse heuvelrug 13 september

Pim van Wamel neemt u mee naar de grens van Holocene en Pleistoceen; het riviereengebied en de stuwwal bij Rhenen. Een middag dwalen door een bijzonder stukje Nederland, met grafheuvels, hoge stuwwallen en de resten van de tabaksplantages uit recenter verleden.

Hongarije 4 - 13 september

Henri Pennings is een Nederlandse geoloog met zelf een kleine wijngaard in Hongarije. Hij wil u graag kennis laten maken met de verrassende geologie van de prachtige middelgebergten en hun verschillende druivenrassen.

De relatie tussen wijn en geologie blijft discutabel. Wijnmakers uit de verschillende regio's van Hongarije dichtten "uiteraard" bijzondere eigenschappen toe aan de ondergrond van hun terroir. Dus zelf maar op onderzoek uit.

Eifel excursie 18 - 20 september (helaas volgeboekt)

Kreta 25 september - 9 oktober

Een Geologische en Culturele verkenning. Grillige bergketens, lieflijke mediterrane landschappen. En minstens 5500 jaar cultuur met Minoïsche, Romeinse en Venetiaanse kunstschaten en bouwwerken.

Zuid Spanje van 29 oktober - 5 november

Verbluffend mooie afzettingen in het Sorbas Bekken, Anne Fortuin leert u deze te verklaren. Granaatjes zoeken in een oude vulkaan en opeens sta je bij de mooiste tektonische breuk van Europa.

En 2016?

Het programma voor 2016 krijgt steeds meer gestalte. Er zijn plannen om de Marokko-reis in april te herhalen. Sardinië komt ook terug; dat wordt in juni. De Gouden Bergen van Beieren komen aan bod in de meivakantie en er zijn nog veel meer plannen. Dus blijf onze website (www.georeizen.nl) regelmatig bezoeken, schrijf u in of toon belangstelling!

Excursies Mineralogisch Museum Grou

Geologische begeleiding: Maaïke van Tooren.
Kosten: betaalt u voor de organisatie, inclusief excursiegids en geologische begeleiding. De overige reis- en verblijfskosten betaalt u zelf ter plekke.
Meer informatie op: www.mineralengrou.nl

Steinheimer Becken en de Ries inslagkrater 25-30 aug 2015.

Kosten € 70,- (twee reisdagen).
Het grootste deel van de excursie gaan we besteden aan de Rieskrater en één dag aan het Steinheimer Becken. Sinds de meteorietinslag verstreken circa 15 miljoen jaar. Ondanks deze lange periode, waarin vertering en erosie plaatsvonden, is de kraterstructuur goed bewaard gebleven. In het gebied zijn op veel plaatsen gesteenten ontsloten die ons een beeld geven van de processen die hier 15 miljoen jaar geleden binnen enkele minuten plaatsvonden.

Oost-Eifel. Weekendexcursie, 25-27 sep 2015

Kosten € 50,-.

Dit nu zo lieflijk ogende landschap was ooit de plaats waar extreem hevige vulkaanuitbarstingen plaatsvonden. In de Oost-Eifel begon het vulkanisme circa 500.000 jaar geleden. De laatste en hevigste eruptie vond 12.900 jaar geleden plaats; de Laacher See vulkaan ontstond en bleef gedurende een kleine driekwart jaar actief. De afzettingen van deze Laacher See vulkaan zijn goed bewaard gebleven. We gaan ze bekijken om dit historische inferno te reconstrueren. Ook ouder vulkanisme komt tijdens de excursie aan bod.

Ardennen. Weekend excursie, 30 okt - 1 nov 2015

Kosten € 50,-.

We bezoeken ontsluitingen die inzicht geven in de sedimentaire en structurele ontwikkeling van de Ardennen. De Ardennen maken deel uit van een grote oost-west georiënteerde gebergtegordel die tijdens de Hercynische orogenese (Laat-Carboon, Perm) ontstond. De sedimenten die nu de Ardennen opbouwen ontstonden in een marien bekken dat tijdens deze orogenese langzaam werd dicht geknepen. De sedimenten werden niet alleen geplooid maar ook als grote eenheden, dekbladen, naar het noorden opgeschoven. Ondertussen is dit gebergte geërodeerd, maar de aanwezige gesteenten vertellen nog steeds het verhaal over de geologische gebeurtenissen van weleer! Tijdens de excursie wordt ook aandacht besteed aan algemene geologische zaken. Zo komt de werking van een geologisch kompas aan bod. En worden vragen beantwoord als: hoe kun je zien wat de bovenkant van een laag is, hoe zie je het verschil tussen een sedimentaire gelaagdheid en een foliatie, wat is af te leiden uit de topografie van het landschap, wat is een invers reliëf.

NIEUWS VAN DE AFDELINGEN

Nieuws uit Limburg

Lars, een 14-jarige jongen, ging in mei met zijn vader fossielen zoeken in de ENCI. En waar iedereen van droomt kwam die dag voor Lars uit; hij vond fossielen van een Mosasaurus. John Jagt, paleontoloog van het Natuurhistorisch Museum te Maastricht, was natuurlijk ook aanwezig en was meteen enthousiast. Er werden die dag zo'n 25 botjes gevonden, waaronder botjes van de flippers. Die zijn echt zeldzaam, omdat deze altijd meteen door aaseters worden afgescheurd en meegenomen naar elders. De ENCI werkt, zoals altijd, goed mee en er zijn al meer gelegenheden voor het team geweest om verder te zoeken. Er zijn meer botten gevonden, maar helaas is er tot nu toe geen schedel te voorschijn gekomen. De nieuwe Mosasaurus is dan ook Lars gedoopt.

De excursies naar de ENCI zijn helaas alleen toegankelijk voor leden van de afdeling Limburg. De andere excursies zijn voor iedereen vrij toegankelijk.

De ENCI is al begonnen met de herinrichting van de groeve. Kijk maar eens op <http://www.enci-gebied.nl>. Daardoor is het mogelijk, dat gedeelten van de groeve niet mogen worden betreden. Het kan zelfs voorkomen, dat een

excursie helemaal niet doorgaat. Wij verzoeken iedereen dan ook van te voren op onze website te checken of de excursie eventueel niet doorgaat.

De komende excursies:

Zaterdag 11 juli	Steenstort voormalige mijn Laura en Vereniging te Eygelshoven
Zaterdag 18 juli	Groeve ENCI Maastricht
Zaterdag 08 augustus	Groeve ENCI Maastricht
Zaterdag 15 augustus	Grind- en zandgroeve De Groot Landgraaf
Zaterdag 22 augustus	Groeve ENCI Maastricht
Zaterdag 19 september	Groeve ENCI Maastricht
Zaterdag 26 september	Steenstort van de v.m. Staatsmijnen Emma en Hendrik te Brunssum.
Zaterdag 03 oktober	Grindgroeve l'Ortye te Meers-Stein.
Zaterdag 10 oktober	Groeve ENCI Maastricht
Zaterdag 31 oktober	Groeve 't Rooth; de laatste zaterdag geopend.
*Zondag 8 november	Geologische wandeling rond de St. Pietersberg te Maastricht

Data en nadere gegevens over de lezingen en excursies van de afdeling Limburg worden in het eerste nummer van ons tijdschrift "Spreekende Bodem" gepubliceerd of kunnen op de website van de NGV Afdeling Limburg (<http://www.geologienederland.nl/> - Afdeling Limburg) ingezien worden.

Miel Doumen

Secretaris afdeling Limburg

ANDER NIEUWS

Schedel T. rex Naturalis in Nederland

De schedel van de in 2013 opgegraven T. rex van Naturalis Biodiversity Center is in Europa en wordt momenteel van Duitsland naar Amsterdam vervoerd. Het Fraunhofer-Entwicklungszentrum Röntgentechnik (EZRT) in Fürth heeft een scan gemaakt van het anderhalf meter grote en 66 miljoen jaar oude fossiel. Met de resultaten van deze scan worden alle details zichtbaar waardoor veel nauwkeuriger gewerkt kan worden bij de preparatie van het fossiel. Naturalis zal de resultaten op korte termijn presenteren.

Onderzoekers van Naturalis groeven het skelet op in Montana, de Verenigde Staten. Het bijna 13 meter lange fossiel bleek één van de meest complete en grootste skeletten van T. rex ooit gevonden en bovendien in zeldzaam goede staat bewaard gebleven. Tijdens de opgraving zijn alle botten van T. rex in een stevig gips-juteverband gepakt om ze veilig van de vindplaats naar het laboratorium aldaar te verplaatsten. De scan onthult in hoeverre de schedel ook binnenin in tact is. Omdat de schedel -althans, aan de buitenkant gezien- in de 66 miljoen jaar tijd niet verdrukt of vervormd is, is er een goede kans dat de allerkleinste delen intact tevoorschijn

komen. Met de resultaten van deze scan kan veel nauwkeuriger gewerkt worden bij de preparatie van het fossiel. Bovendien wordt door middel van de scan de ligging van een aantal elementen binnen de schedel vastgelegd, voordat deze door preparatie worden losgehaald. Slechts drie T. rex-schedels werden in vergelijkbare conditie gevonden. De schedel van deze T. rex is de eerste die vanaf eind 2016 zichtbaar is buiten Noord-Amerika.

Inclusief zand en gips weegt de schedel ruim een halve ton. Een object van dit formaat kan alleen door een industriële CT-scanner gescand worden. De röntgenbron van het Fraunhofer-EZRT heeft genoeg vermogen en de scan heeft voldoende resolutie voor verder onderzoek. Na de scan gaat de schedel, via Amsterdam, terug naar de V.S. voor preparatie. TNT zorgt voor veilig vervoer van de kostbare vracht.

De komende tijd worden de botten in het Black Hills Institute in de V.S. verder geprepareerd, verstevigd en in een metalen frame gemonteerd. In het tweede deel van 2016 is het skelet van T. rex gereed voor tentoonstelling. Wanneer de bouw van het nieuwe museum is afgerond, krijgt T. rex hierin uiteraard een ereplaats. Het skelet is van groot wetenschappelijk belang. Paleontoloog dhr. dr. Anne Schulp hoopt dan ook antwoorden te vinden op vragen over deze T. rex en de tijd waarin zij leefde: "We onderzoeken elk bot nauwkeurig. Wat is haar doodsoorzaak? Hoe oud was ze precies? En wat vertellen alle botbreuken ons over haar leven?"

Nederlandse T. rex nog completer dankzij bezoekers

In het weekend van 6 en 7 juni hielpen bezoekers van Naturalis bij de opbouw van de Tyrannosaurus rex. Twee dagen lang bekeken 195 mensen duizenden scherfjes van nekwerfels en halsribben. Zij wisten uiteindelijk 30 stukjes bij elkaar te puzzelen die aan elkaar passen.

Tientallen botjes passen aan elkaar

De botfragmenten waren zo klein dat het zoeken naar passende fragmenten zeer moeilijk was. Toch slaagden de deelnemers erin enkele tientallen matches te vinden. In totaal hebben zij de paleontologen van Naturalis met ongeveer 195 uur puzzelwerk geholpen. De stukjes bot maken deel uit van het T. rexskelet dat Naturalis in 2013 opgroef in Montana, de Verenigde Staten. De duizenden kleine scherfjes zijn tijdens de opgraving gezeefd uit grote

hoeveelheden zand. Scherfje voor scherfje werd dit weekend aan elkaar gepast en gelijmd.

De belangstelling voor de activiteit was bijzonder groot; binnen een dag was het T. rex puzzelen volgeboekt. Zaterdag 6 juni werd exclusief aangeboden aan deelnemers van de BankGiro Loterij. Zondag 7 juni aan de donateurs van de campagne TientjevoorTrex. Beiden hebben mogelijk gemaakt dat Naturalis T. rex daadwerkelijk kon aankopen en vanaf september 2016 tentoon kan stellen.

Grootouders, kleinkinderen, tantes en neefjes, gezinnen, volwassenen en jongeren die vastbesloten zijn paleontoloog te worden, waren onder de indruk van de 66 miljoen jaar oude botjes die ze in handen hadden. Max (10 jaar) had op zondag de eerste match: 'Ik wil al sinds mijn vierde paleontoloog worden dus mijn dag kan niet meer stuk!'. De botfragmenten gaan weer terug naar het laboratorium van het Black Hills Institute waar het preparateerwerk aan het skelet de komende tijd verder gaat.

Meer informatie

Het T.rex-persdossier: <http://www.naturalis.nl/nl/over-ons/pers/persdossier-t-rex/>

Uitgebreide informatie over T. rex en de opgraving: <http://www.naturalis.nl/nl/thema/t-rex/>

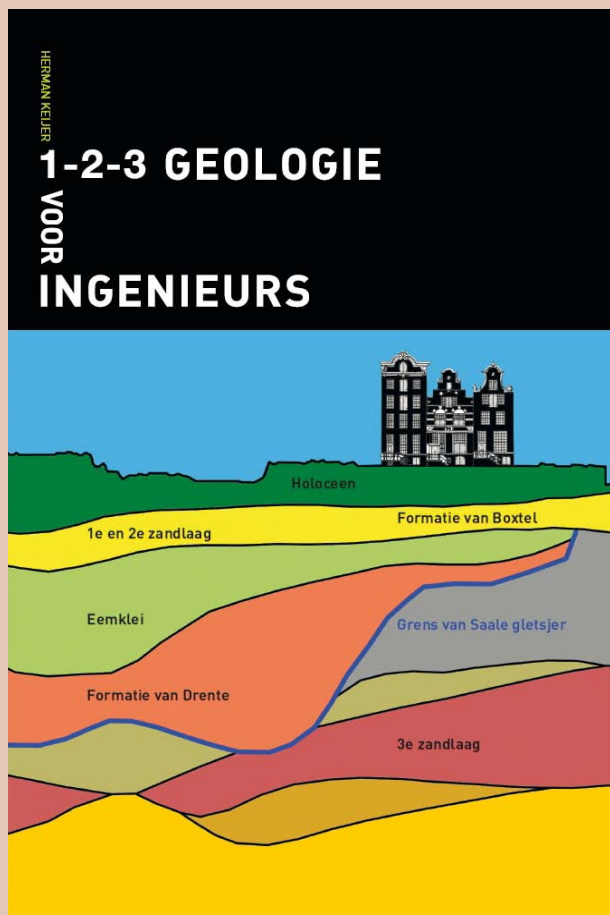
BOEKBESPREKINGEN

Steine an Fluss, Strand und Küste

Titel:	Steine an Fluss, Strand und Küste; sammeln und bestimmen
Auteurs:	F. Rudolph, B. Bayer, W. Bartholomäus & S. von Loga
Formaat:	10,5 x 18,0 cm; 244 pagina's; ca. 300 kleurenfoto's van stenen; stevig hoesje van transparant plastic
Uitgever	Kosmos Naturführer, Stuttgart
ISBN	978-3-440-13531
Prijs:	€ 12,95 euro (?)

Bespreking:
Een leuk gidsje, in handig zakformaat, over zwerf- en rolstenen en kiezels die te vinden zijn aan de Duitse stranden en kusten van Noord- en Oost-Zee, en langs de oevers van de Duitse rivieren. Vooral gericht op gesteenten; niet of nauwelijks op fossielen. De doorgewinterde amateur-geoloog kan hier weinig mee. Maar voor de "recreatieve zoeker" en de beginnende verzamelaar is dit gidsje heel stimulerend.

1-2-3 Geologie – voor ingenieurs

Het KIVI (Koninklijk Instituut voor Ingenieurs) heeft een aantrekkelijk boekje uitgegeven: 1-2-3 Geologie – voor ingenieurs, geschreven door Herman Keijer. Dit boekje is bedoeld om ingenieurs een globaal overzicht te geven van het ontstaan van de bodem van Nederland, afgezet tegen de geologische tijdschaal. De tekst is te downloaden van onze site onder Publicaties.

OPROEPEN

Onderwerpen voor Themadagen

Welke onderwerpen zou u op een themadag behandeld willen zien? De NGV organiseert met veel succes enige themadagen per jaar over geologische (en soms aanverwante) onderwerpen altijd aangevuld met een boekenmarkt en meestal met de mogelijkheid om verzamelingen of andere interessante items rond het thema te exposeren. We hebben als bestuur al weer wat toekomstige dagen gepland, maar we zijn erg benieuwd naar wat onze leden willen. U kunt uw suggesties op de mail zetten naar het secretariaat: ngv.secretaris@gmail.com. Een ouderwetse brief naar Linnaeushof 6, 2871 XV Schoonhoven zenden mag ook. Ik ben benieuwd naar uw suggesties.

Henk Scholts
Secretaris NGV

Grondboor & Hamer

zoekt op zeer korte termijn een nieuwe

HOOFDREDACTEUR

Grondboor & Hamer is al meer dan 65 jaar het gezicht van de Nederlandse Geologische Vereniging en de bindende factor tussen de leden. Het is een interessant en kwalitatief hoogstaand tijdschrift. Voor het eerste nummer van 2016 zijn we dringend op zoek naar een opvolger.

Benodigde kwaliteiten:

- Brede, basale kennis *van*, maar vooral interesse *in* de geologie. Een professionele geologische opleiding is *niet* noodzakelijk.
- Ervaring met populair-wetenschappelijk redactiewerk en met de processen die leiden van concept-artikelen tot gedrukt eindproduct.
- Gevoel voor samenwerking met auteurs uit kringen van amateur- en beroepsgeologen.
- Nieuwsgierigheid naar de wensen en interesses van de lezers van Grondboor & Hamer.
- Verantwoordelijkheidsgevoel m.b.t. planning en het werken met deadlines.
- Basale vaardigheid in computergebruik, email-communicatie en het uitwisselen van bestanden.

De functie:

- De hoofdredacteur werkt samen met redactie-leden die de kwaliteit van aangeleverde artikelen vakinhoudelijk beoordelen, en met de eindredacteur, die de voorbereiding van het drukproces verzorgt.
- Het hoofdredacteurschap is een onbetaalde functie; onkosten worden uiteraard vergoed.
- Gemiddeld door het jaar heen vergt de functie naar schatting één derde weektaak.
- De scheidende hoofdredacteur en de overige redactieleden zullen zorgen voor een soepele (en zo nodig) geleidelijke overdracht van taken.

Bent u geïnteresseerd in deze dankbare en uitdagende functie, die van groot belang is voor de toekomst van onze vereniging en de (amateur)geologie in Nederland?

Neem dan contact op met de huidige hoofdredacteur: lemdeboer@hetnet.nl

HENSKENS FOSSILS®

DIGGING - PREPARATIONS - WHOLESALE - EXHIBITIONS

International Dinosaur Digging Team®

Eikenboomgaard 11-13, 5341 CT, Oss (The Netherlands)

PH: +31 (0) 412 63 46 69

E-mail: theo@henskensfossils.nl

Open: Monday - Friday 8:00 am - 5:00 pm (CET)

Opening hours showroom: Saturday 10:00 am - 3:00 pm (CET)

WWW.HENSKENSFOSSILS.NL

